

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental. Ea poate suferi modificări de formă.

SECȚIA A DOUA

CAUZA MUNTEANU v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cerere nr. 34168/11)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

26 mai 2020

Această hotărâre este definitivă, dar poate suferi modificări de formă.

În Cauza Munteanu v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Doua), întrunită în cadrul unei Comitet compus din:

Robert Spano, Președinte,
Marko Bošnjak,
Valeriu Grițco,
Ivana Jelić,
Arnfinn Bårdsen,
Saadet Yüksel,
Peeter Roosma, judecători,
și Stanley Naismith, Grefier al Secției,
Deliberând la 11 februarie 2020 în camera de consiliu,
Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată :

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 34168/11) versus Republica Moldova depusă la Curte de către doi cetățeni moldoveni, dna Rodica Munteanu și dl Cristian Munteanu (reclamanții), în baza Articolului 34 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale („Convenția”), la 1 iunie 2011.

2. Reclamanții, care au primit asistență juridică, au fost reprezentați de către dna D. Străisteanu, avocat în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova (“ Guvernul”) a fost reprezentat succesiv de către agenții săi L. Apostol și R. Revencu.

3. Reclamanții pretind, în special, că autoritățile ar fi trecut cu vederea violența în familie și că primul reclamant ar fi fost expus discriminării.

4. În data de 3 ianuarie 2012 Guvernului i-a fost comunicat cererea.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Prima reclamantă s-a născut în anul 1971. Cel de-al doilea s-a născut în anul 1998 fiind fiul primei reclamante. Ambii locuiesc în Durlești.

6. Faptele în acest caz, expuse de către părți pot fi rezumate după cum urmează.

7. La momentul săvârșirii faptelor, prima reclamantă era căsătorită cu I.M. După ce I.M. a devenit șomer, acesta a început să întrebuițeze cantități impunătoare de alcool, a devenit violent în adresa reclamanților și vânduse obiecte din casă ca să poată procura alcool.

A. Violența în familie asupra reclamantilor și măsurile întreprinse drept răspuns plângerilor adresate

8. La 27 august 2007, I.M. a bătut crunt prima reclamantă, în rezultatul căruia aceasta a fost internată în spital pentru o durată de trei săptămâni. Violența, atât verbală cât și fizică – lovituri cu diferite obiecte au continuat după acest prim incident. Cel de-al doilea reclamant ar fi fost de asemenea bătut și insultat regulat, acesta plecând deseori la prietenii acestuia acasă să se pregătească pentru școală sau simplu să stea departe de problemele de acasă, să evite violența al cărei subiect putea deveni acasă.

9. La de 18 aprilie 2011, prima reclamantă a cerut poliției să întreprindă măsuri împotriva lui I.M. care o agresase. În schimb, poliția a amendat-o din motiv că I.M. deja contactaseră poliția în acel week-end ca să denunțe violența fizică și verbală care i-ar fi fost aplicată. Prima reclamantă în apărarea sa a spus că aceasta era în afara orașului în acel week-end. Mai mult decât atât, ar fi dificil de imaginat ca această să fi putut agresat un bărbat cu o greutate de 120 de kilograme.

10. Fiind victima unei noi agresiuni în data de 19 aprilie 2011, prima reclamantă a chemat poliția și un ofițer vorbise cu I.M.

11. La 21 aprilie 2011, prima reclamantă a cerut un ordin de protecție. La 3 mai 2011, judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău a emis un ordin prin care cere lui I.M. să părăsească casa pentru o durată de 90 de zile și să nu se apropie de reclamanti. În aceeași zi, ordinul a fost trimis poliției locale, Direcției Asistență socială Buiucani și Direcției pentru protecția drepturilor copilului sec. Buiucani.

12. La 11 mai 2011, ofițerul de poliție responsabil pentru acest caz a informat reclamantii că acesta a informat pe I.M. despre ordinul de protecție în data de 6 mai 2011 și l-a avertizat despre orice abuz. I.M. a părăsit casa în aceeași zi.

13. Cu toate acestea, I.M. s-a întors acasă următoarea zi și a refuzat să se mute. Prima reclamantă a contactat poliția de câteva ori care vorbiseră cu I.M. însă nu au făcut nimic pentru a-l scoate din casă.

14. La 19 mai 2011, avocatul reclamantilor a cerut Procuraturii sec. Buiucani să inițieze o cercetare penală împotriva lui I.M. pentru violență domestică și să se asigure ca ordinul de protecție să fie aplicat.

15. La 20 mai 2011, avocatul reclamantilor a cerut Direcției Asistență socială Buiucani să stabilească dacă I.M. are probleme de consum excesiv de alcool.

16. La 24 mai 2011, prima reclamantă a fost din nou jertfa unor insulte și agresiuni din partea lui I.M. Poliția locală fiind contactată, a refuzat să le ofere orice asistență din motiv că aceștia s-ar fi săturat de problemele de familie a reclamantilor.

17. La 25 mai 2011, prima reclamantă a fost chemată la Direcția Asistență socială Buiucani, unde doi asistenți sociali i-ar fi spus să fie “bună” cu soțul ei ca să poată să mențină familia.

18. La 26 mai 2011, prima reclamantă a depus o plângere împotriva celor doi asistenți sociali pentru faptul că aceștia au victimizat o victimă a violenței domestice. În aceeași zi a depus o plângere la Ministerul de Afaceri interne referitor la comportamentul ofițerului de poliție care a refuzat să ofere asistență reclamantilor în data de 24 mai 2011.

19. La 26 iunie 2011, I.M. a agresat din nou prima reclamantă. Raportul medico-legal din 27 iunie 2011 a constatat că prima reclamantă avea leziuni pe trunchiul ei, umărul și piciorul stâng. Reclamanta a sunat la poliție dar ofițerul de poliție venit la domiciliul familial nu întreprinse nici o măsură ci și-a făcut doar niște remarci, cerând de la cei doi reclamanti să se calmeze și să nu creeze probleme. Ofițerul nu a avut nici o reacție când reclamanta i-a amintit că ordinul de protecție din data de 3 mai 2011 era încă în vigoare iar I.M. încă se afla în domiciliul familial. Aceasta a depus o plângere despre comportamentul ofițerului de poliție în data de 28 iunie 2011. În data de 6 iunie 2011, Inspectoratul de poliție Buiucani a răspuns că acesta nu putea lua nici o decizie referitor la plângerea depusă de violență domestică în așteptarea unei hotărâri judecătorești la acest subiect.

20. La 2 și 3 iulie 2011, I.M. a început din nou să agreseze prima reclamantă și a tăiat-o lejer la mâna dreapta cu un cuțit. Un raport medical din data de 5 iulie 2011 a constatat că reclamanta avea leziuni în partea stângă a trunchiului, mâna dreapta și la cap, inclusiv o rană de la cuțit. Aceasta a chemat poliția, ofițerul de poliție luându-și doar notițe și părăsind domiciliul conjugal. Reclamanta a depus o plângere în data de 6 iulie 2011 referitor la atitudinea ofițerului de poliție. De asemenea, aceasta ceruse poliției să inițieze o anchetă penală pentru violență domestică.

21. La 21 iulie 2011, prima reclamantă a cerut judecătoriei sec. Buiucani, mun. Chișinău să emită un alt ordin de protecție, de data aceasta în cadrul cauzei penale inițiate la data de 14 iulie 2011 (a se vedea paragraful 41 de mai jos). Așa cum judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău nu a adoptat o decizie timp de 24 de ore, conform legii reclamanta depusese o nouă cerere. În data de 29 iulie 2011 judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău a respins cererea motivând că odată ce cazul se afla la procuratură, reclamantii au trebuit să solicite de la procuratură să facă cererea relevantă în fața instanței.

22. La 3 august 2011, prima reclamantă a depus o altă cerere pentru un ordin de protecție de la judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău. Cererea a fost permisă în aceeași zi și I.M. trebuia să părăsească domiciliul conjugal și să nu se apropie sau să contacteze cu reclamantii.

23. În aceeași dată, avocatul reclamantilor a solicitat inițierea unei cauze penale în adresa celor doi procurori (M.P. și C.V.), care în opinia acestora erau responsabili pentru neexecutarea ordinului de protecție din data de 3 mai

2011 și neinformarea reclamanților despre măsurile întreprinse până în prezent.

24. În aceeași dată, avocatul reclamanților a fost informat în urma unei cereri făcută de aceasta, că din martie până în iulie 2011 10 apeluri telefonice au fost făcute de la domiciliul familiei la Inspectoratul de poliție Buiucani. În aceeași dată Inspectoratul de poliție Buiucani a fost informat de către un medic specialist că I.M. fuseseră înregistrat încă din 2010 ca suferind de alcoolism cronic.

25. La 5 august 2011, prima reclamantă a solicitat Inspectoratului de poliție Buiucani să fie informată despre cum ordinul de protecție din data de 3 august 2011 a fost aplicat, în special cine est responsabil pentru executarea acestuia și ce măsuri au fost întreprinse la acest sens. În data de 7 septembrie 2011 reclamanta a fost informată că în data de 11 august 2011, poliția locală a vizitat domiciliul conjugal și informaseră pe I.M. despre ordinul de protecție din data de 3 august 2011. Aceștia l-au avertizat să nu încalce ordinul de protecție și l-au dat afară din casă.

26. La 7 octombrie 2011, judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău l-a amendat pe I.M. cu o sumă de 1000 MDL, echivalent la 62 EUR, pentru încălcarea ordinului de protecție.

27. La 31 octombrie 2011, judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău a emis un nou ordin de protecție în favoarea reclamanților. Prima reclamantă a reclamat faptul că acest ordin de protecție nu a fost executat în data de 27 și 29 decembrie 2011, cât și în data de 4 și 11 ianuarie 2012.

28. La 5 decembrie 2011, judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău pronunță divorțul între cei doi soți și decide ca cel de-al doilea reclamant să trăiască cu mama, fiind prima reclamantă.

29. La 2 februarie 2012, primul reclamant a solicitat un nou ordin de protecție. Judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău a eliberat acest ordin în aceeași zi.

30. La 8 februarie 2012 Amicul (parte integrată a Centrului național de prevenire a abuzului față de copii – CNPAC) a eliberat un raport psihologic referitor la starea celui de-al doilea reclamant, constatând că acesta suferea de o tulburare de stres post-traumatic.

31. La 19 martie 2012, prima reclamantă a solicitat un nou ordin de protecție. Aceasta a prezentat copiile plângerilor sale referitor la violența domestică după condamnarea lui I.M. în data de 2 martie 2012 (vezi paragraful 46 jos menționat). Judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău a emis un ordin de protecție în aceeași zi. Judecătorul a recomandat primei reclamante să caute alternative de cazare până la partajul efectiv al proprietății comune a soților.

32. La 8 mai 2012, I.M. a venit acasă beat și a agresat prima reclamantă. Aceasta a chemat poliția dar ofițerii de poliție nu ar fi putut să facă nimic. În acea seară, I.M. chemase poliția și s-a plâns că aceasta ar fi bătut de către prima reclamantă. Un raport medical confirmă că ambii aveau vânătăi.

33. La 18 mai 2012, prima reclamantă a solicitat și a obținut un nou ordin de protecție pentru 90 de zile, ordonând lui I.M. să plece din locuința conjugală și să nu se apropie de reclamanți. În acea seară, I.M. a lovit-o pe prima reclamantă în față, fracturându-i maxilarul inferior, fiind constatat în raportul medical completat între 21 și 25 mai 2012. Conform spuselor primei reclamante, aceasta s-ar fi întâmplat după ce poliția părăsise domiciliul conjugal fără a întreprinde vreo măsură. Prima reclamantă a strigat, ofițerii s-au întors și l-au luat pe I.M. la Inspectoratul de poliție Buiucani.

34. Drept răspuns la cererea lui I.M. în data de 29 mai 2012, judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău a emis un ordin de protecție în favoarea sa pentru o durată de 30 de zile. Judecătorul s-a referit la faptul că o anchetă penală a fost inițiată la adresa primei reclamante pentru vătămare corporală a lui I.M. în data de 8 mai 2012. Ordinul de protecție a fost prelungit pentru încă o durată de 30 de zile în data de 12 iulie 2012. În data de 14 august 2012, prima reclamantă a fost învinuită, după care în data de 28 decembrie 2012 acuzațiile au fost retrase.

35. La 30 mai 2012, prima reclamantă s-a plâns despre lipsa de acțiune a ofițerilor de poliție, care i-au permis lui I.M. să rămână la domiciliul familiei în data de 18 mai 2012.

36. La 15 iulie 2012, I.M. o agresează pe prima reclamantă, confirmat de un raport medical din data de 27 iulie 2012.

37. În cursul cauzei penale împotriva lui I.M. în data de 23 iulie 2012, prima reclamantă a solicitat și a obținut un ordin din partea judecătoriei sec. Buiucani, mun. Chișinău care modifică substituie măsurile preventive împotriva lui I.M. în custodie.

38. În urma unei solicitări din partea primei reclamante, în data de 5 decembrie 2012, judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău l-a lipsit pe I.M. de autoritatea sa parentală în adresa celui de-al doilea reclamant. Decizia era motivată și susținută de către serviciul social local și un psiholog care au constatat că cel de-al doilea reclamant a suferit un stres emoțional grav, anxietate și frică, provocate din neputința acestuia la comportamentul violent al tatălui său. Câteva exemple au fost enunțate, așa cum ar fi lovitura celui de-al doilea reclamant în cap cu ciocanul, înfigerea unei furculițe sau prinderea degetelor în ușă.

39. La 11 decembrie 2014 și de 5 august 2015, judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău a emis încă două ordine de protecție pentru o durată de 90 de zile, ordonându-i lui I.M. să nu se apropie de reclamanți.

B. Procedura penală împotriva lui I.M. și violența ulterioară

40. La 2 și 16 iunie 2011, prima reclamantă solicită inițierea unei cauze penale la adresa lui I.M. pentru violență domestică. Aceasta a reînnoit cererea dată în data de 6 iulie 2011, referindu-se la cazurile noi de abuz a lui I.M. din datele de 26 iunie, 2 și 3 iulie 2011.

41. La 14 iulie 2011, procurorul inițiază o cauză penală la adresa lui I.M. pentru vătămare corporală, de gravitate medie, primei reclamante în data de 27 august 2007.

42. La 17 iulie 2011, procurorul a refuzat să deschidă o investigație împotriva lui I.M. pentru violență domestică. Aceasta decizie a fost susținută de către un procuror de rang superior în data de 11 august 2011. În data de 23 septembrie 2011, judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău anulează ambele decizii și returnă dosarul la procuratură.

43. La 21 iulie 2011, prima reclamantă denunță faptul că cauza penală pornită împotriva lui I.M. nu are drept obiect doar vătămarea corporală, de un abuz sistematic al violenței domestice, cum o arată vasta evidență. Astfel, reclamanta cere ca acuzarea să se refere adițional și la violența domestică. De asemenea, reclamanta s-a plâns că în data de 13 și 15 mai 2011 a fost deschisă o anchetă împotriva lui I.M. pentru contravenții administrative pentru lipsa de respect al ordinului de protecție, la care curtea încă nu a luat vreo decizie. În data de 2 august 2011, procuratura a răspuns că acțiunile lui I.M. au fost bine clasificate drept vătămare corporală, și nu necesită nici o recalificare. De asemenea, aceasta a menționat că din moment ce cazul era deja în analiză la prima instanță, toate cererile trebuie adresate judecătoriei.

44. La 4 august 2011 primul reclamant a cerut inițierea urmăririi penale împotriva I.M. pentru violență domestică. Cererea a fost actualizată în data de 22 august 2011.

45. În data de 26 octombrie 2011, procuratura a inițiat o cauză penală la adresa lui I.M. pentru violență domestică.

46. La 2 martie 2012, judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău îl condamnă pe I.M. pentru vătămare corporală și l-a condamnat la un an de închisoare, suspendat pe un an. De asemenea acesta trebuia să-i plătească primei reclamante o compensație de 500 MDL, echivalent la 32 EUR.

47. La 15 martie 2012, procurorul îl acuză pe I.M. de violență domestică, referitor la incidentele din data de 26 iunie, 2,3 și 6 iulie 2011.

48. La 22 februarie 2013, judecătoria sec. Buiucani, mun. Chișinău îl condamnă pe I.M. de violență domestică și de amenințări cu moartea la adresa primei reclamante, de asemenea pentru nerespectarea ordinelor a curții. Acesta este condamnat la un an și două luni de pușcărie și este obligat să-i plătească primei reclamante o sumă de 7000 MDL, echivalent cu 437 EUR și celui de-al doilea reclamant o sumă de 3000 MDL, echivalent la 187 EUR drept compensație. Curtea a considerat că condamnarea precedentă a acestuia pentru vătămare corporală la adresa primului reclamant, fără vreun efect în schimbarea comportamentului acestuia reprezintă un factor agravant. De asemenea, Curtea pune în evidență “imoralitatea acțiunilor victimei care a provocat ofensa” ca fiind un factor atenuant. În determinarea sumei de daune-interese care I.M. trebuie să le plătească, Curtea remarcă faptul că prima reclamantă este de asemenea responsabilă pentru victimizarea celui de-al doilea reclamant.

49. Reclamanții au depus cerere în apel, nefiind de acord cu impunerea sentinței minimale I.M. și la referința curții de „acțiuni imorale” ale primei reclamante.

50. La 15 aprilie 2013, Curtea de apel Chișinău a anulat parțial decizia judecătorească sec. Buiucani, mun. Chișinău din data de 22 februarie 2013. Aceasta a considerat că I.M. este vinovat, condamnat la doi ani de pușcărie și acordarea la titlu de daune-interese o sumă de 10 000 MDL, echivalent la 620 EUR, fiecărui reclamant. Curtea de apel Chișinău a enunțat în decizia, inter alia, că prima reclamantă a provocat violența I.M. prin incapacitatea acesteia de a părăsi domiciliul conjugal după ce ordinul de protecție a fost eliberat în favoarea lui I.M.

51. În iulie 2014, I.M. a fost eliberat din închisoare.

52. La 14 septembrie 2015, procurorul deschide o anchetă împotriva lui I.M. pentru violență în adresa primei reclamante în data de 23 iulie 2015, cu referire la un raport medical din 25 iulie 2015 care constată o echimoză și abraziune cutanată. Pentru a refuza propunerea anchetatorului de a nu iniția o cauză penală pe numele lui I.M., procurorul a afirmat că informația colectată indică prezența unei violențe domestice. Acesta a adăugat că „pentru a asigura o investigație suficientă și pentru a stabili un adevăr obiectiv, este necesar de a utiliza toate probele prevăzute de către Codul de procedură penală, ceea ce poate fi făcut doar în cadrul unei anchete penale”. Investigația a fost întreruptă în cele din urmă în data de 31 octombrie 2016.

53. La 15 decembrie 2016, I.M. a murit.

II. Materiale relevante

54. Dispozițiile relevante ale dreptului intern și ale materialelor internaționale sunt rezumate în afacerile Eremia v. Republica Moldova (numărul 3564/11, §§ 29-37, 28 mai 2013) și Volodina v. Federația Rusă (numărul 41261/17, §§ 54-59, 9 iulie 2019).

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

55. Reclamanții susțin că autoritățile au ignorat violența domestică al cărei așteptat au fost subiect și au eșuat executarea obligatorie a ordinului de protecție a curții. Aceștia s-au bazat pe Articolul 3 din Convenție care are conținutul următor:

“Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Admisibilitatea

56. Curtea enunță că această plângere nu este în mod vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Curtea constată că această plângere nu este inadmisibilă pentru alte motive. Astfel, trebuie să fie declarată admisibilă.

B. În fond

1. Declarațiile părților

(a) Reclamanții

57. Reclamanții susțin că statul a eșuat să își îndeplinească obligația pozitivă corespunzând articolului 3 din Convenție în a proteja reclamanții de violența domestică și să prevină reparația acesteia. Aceștia susțin că autoritățile erau suficient de conștiente de numeroasele cazuri de violență a I.M. la adresa primei reclamante, așa cum demonstrează numeroasele plângeri confirmate de rapoartele medicale. În ciuda cunoașterii acestor informații, autoritățile au agreat în mod repetat violența domestică, neluând măsuri efective pentru a executa ordinul de protecție emis de către curți. De asemenea, autoritățile nu au întreprins măsuri ca să protejeze cel de-al doilea reclamant de daunele psihologice suferite, mărturisind mamei sale că acesta a fost maltratat.

(b) Guvernul

58. Guvernul susține că violența domestică este o infracțiune punisabilă și că centre de protecție sunt dispuse pentru victime. În acest caz, autoritățile au luat toate măsurile rezonabile pentru a proteja reclamanții de riscul violenței familiale și pentru a preveni repetarea acestora. În particular, serviciile sociale și poliția locală monitorizau periodic situația familiei cu probleme iar curțile au emis o serie de ordine de protecție care au fost executate de către poliție. Când s-a depistat că I.M. a refuzat să respecte ordinele de protecție, acesta primea o amendă administrativă (vezi paragraful 26 sus-menționat). Autoritățile nu pot fi considerate responsabile pentru violența care nu putea fi prevăzută. În special, înainte de 3 mai 2011 autoritățile nu dispuneau de nici o informație despre riscul de violență în familie. Aceste autorități au reacționat imediat la plângerile reclamanților când violența avea loc și au luat toate măsurile rezonabile în acest sens.

59. Guvernul susține că reclamanții nu au fost supuși unui tratament inuman contrar articolului 3 din Convenție. Aceasta nu susține un tratament grav și repetat cum a fost cazul în alte cazuri în care Curtea a considerat că este o încălcare a obligației pozitive prevenirea violenței între indivizi.

2. Constatările Curții

(a) Principii generale

60. Curtea reamintește că pentru a considera un tratament drept maltratare, există un anumit nivel de severitate care trebuie să fie justificat ca să intre în domeniul Articolului 3. Evaluarea acestui minim este relativă: depinde de circumstanțele cazului, de natura și contextul tratamentului, durata acestuia, efectele sale fizice și mentale, în anumite situații genul, vârsta, starea de sănătate a victimei (vedeți *Z.A. și alții v. Federația Rusă*, nr. 61411/15 și 3 altele, § 181, 21 noiembrie 2019)

61. Odată de s-a constatat că tratamentul ajunge la nivelul de severitate care l-ar califica în domeniul Articolului 3 din Convenție, Curtea trebuie să examineze dacă autoritățile statului și-au îndeplinit obligația pozitivă din Articolului 1 al Convenției, citit împreună cu Articolul 3 prin care statul are obligația de a asigura indivizii sub autoritatea sa de a fi protejați de orice formă de maltratare, inclusiv unde un astfel de tratament inuman este efectuat de către un individ (vedeți *Volodina*, citat mai sus, § 76).

62. Aceste obligații pozitive sunt interconectate și includ:

(a) Obligația de a crea și aplica în practică un cadru legal adecvat care permite protecția indivizilor de maltratare;

(b) Obligația de a lua măsuri rezonabile la care s-ar fi putut așteptata cu scopul de a avertiza un risc real și imediat de maltratare cunoscut sau care ar trebui să fie cunoscut de către autorități;

(c) Obligația de a desfășura o investigație efectivă când o afirmație discutabilă de maltratare este abordată (vedeți *Bevacqua și S. v. Bulgaria*, numărul [71127/01](#), § 65, 12 iunie 2008; *Opuz v. Turcia*, numărul [33401/02](#), § 144-55 și 162-65, ECHR 2009; *Eremia*, citat mai sus, §§ 49-52 și 56; *Talpis v. Italia*, numărul [41237/14](#), §§ 100-106, 2 martie 2017; *Bălșan v. România*, numărul [49645/09](#), § 57, 23 mai 2017; și *Volodina*, citat mai sus, §§ 76 și 77).

63. Implicarea autorităților în viața privată și de familie poate deveni necesar pentru protecția sănătății și drepturilor persoanelor sau ca să prevină comiterea unor acte criminale în anumite circumstanțe (vedeți *Opuz*, citat mai sus, § 144). Aceasta necesită ca statele să mențină și să aplice în practică un cadrul legal adecvat care permite protecția împotriva actelor de violență între indivizi (vedeți *M.C. v. Bulgaria*, citat mai sus, §§ 150 și 152, ECHR 2003-XII; *Bevacqua*, citat mai sus; § 65, *Sandra Janković v. Croația*, numărul [38478/05](#), § 45, 5 martie 2009, și *Nicolae Virgiliu Tănase*, citat mai sus, § 127).

(b) Aplicarea acestor principii în cazul dat

(i) Dacă reclamantii au fost subiecți al unui tratament contrar Articolului 3 din Convenție.

64. Din materialele dosarului, în acest caz este clar că prima reclamantă a suferit un număr de agresiuni din partea fostului său soț (vedeți paragrafele 8-10, 16, 19, 20, 32, 33, 36 și 52 mai sus). Unele din aceste leziuni erau destul de serioase, cum ar fi cea comisă cu cuțitul sau maxilarul rupt (vedeți paragrafele 20 și 33 mai sus), în timp ce altele cauzate frecvent pot fi calificate în opinia Curții drept maltratare, care au fost întrerupte doar când I.M. a fost condamnat și trimis la închisoare.

65. Mai mult ca atât, frica unor agresiuni ulterioare este suficient de suficient de serios pentru a-i cauza primei reclamante suferință și anxietate, cu o valoare de tratament inuman în sensul articolului 3 al Convenției (vedeți *Gäfgen v. Germania* [MC], numărul 22978/05, § 108, ECHR 2010, și *Eremia*, citat mai sus, § 54).

66. Este de asemenea evident că cel de-al doilea reclamant nu a suferit doar ca urmare a asistării violenței în adresa mamei sale, dar și el însuși a fost fizic agresat de către tatăl său (vedeți paragraful 30 și 38 mai sus).

67. În astfel de circumstanțe, Curtea constată că Articolul 3 al Convenției este aplicabil în acest caz. Urmează să determine dacă acțiunile autorităților la plângerile reclamantilor a respectat cerințele acestei dispoziții.

(ii) *Dacă autoritățile și-au îndeplinit obligația pozitivă ce rezultă din articolul 3 a Convenției*

68. Cum e menționat în paragrafele 60-63, obligația pozitivă a statelor ce rezultă din Articolul 3 din Convenție include pe de o parte o obligație de a crea un cadru legal care are scopul de a preveni și de a pedepsi maltratarile între indivizi, pe de altă parte când statul este sigur de un risc iminent de maltratare între indivizi sau dacă acestea s-au întâmplat deja, o obligație să aplice în practică legile corespunzătoare, protejând victimele și pedepsind responsabilii care au cauzat maltratarea propriu-zisă.

69. Drept primă obligație, Curtea remarcă faptul că din concluziile din trecut, autoritățile au creat deja un cadru legal care permite luarea măsurilor împotriva persoanelor acuzate de violență domestică (vedeți *Eremia*, citat mai sus, § 57; *Mudric v. Republica Moldova*, numărul [74839/10](#), § 48, 16 iulie 2013; *B. v. Republica Moldova*, numărul [61382/09](#), § 50, 16 iulie 2013; *T.M. și C.M. v. Republica Moldova*, numărul [26608/11](#), § 44, 28 ianuarie 2014).

70. Curtea reamintește că autoritățile statului au o responsabilitate de a lua măsuri de protecție sub formă de măsuri efective cu efect disuasiv împotriva încălcării demnității unei persoane de către un membru al familiei sau de către partener (vedeți *M. și alții v. Italia și Bulgaria*, numărul [40020/03](#), § 105, 31 iulie 2012, și *Opuz*, citat mai sus, § 176). Implicarea autorităților în viața privată și familială poate deveni necesară pentru protecția sănătății și drepturilor victimei sau prevenirea actelor criminale în anumite circumstanțe (vedeți *Opuz*, § 144, și *Eremia*, § 52, ambele citate mai sus). Riscul real și imediat al pericolului trebuie evaluat,

fiind luat în considerație contextul particular al violenței domestice. În așa situație, nu vorbim doar despre o obligație de protecție generală a societății, dar mai presus decât orice, de luat în considerație recurența succesivă a episoadelor de violență în sânul familiei (vedeți *Talpis*, citat mai sus, § 122, și *Volodina*, citat mai sus, § 86). Curtea a considerat în mai multe cazuri că o acțiune puțin activă din partea autorităților este un eșec în respectarea obligațiilor rezultând din Articolul 3 al Convenției din motiv că măsurile luate nu au oprit agresorul din a săvârșirea violenței la adresa victimei în viitor (vedeți *Bevacqua și S.*, citat mai sus, §83; *Opuz*, citat mai sus, §§ 166-67; *Eremia*, citat mai sus, §§ 62-66; și *B. v. Republica Moldova*, numărul [61382/09](#), § 53, 16 iulie 2013).

71. Curtea consideră că rezultând din numeroasele plângeri, uneori confirmate de probe medico-legale, de asemenea de ordinele de protecție emise de către judecători, autoritățile competente erau suficient de informate și conștiente de comportamentul violent a lui I.M. În acest context, nici un ordin de protecție nu a fost corect executat, din motiv că I.M. revenea la domiciliul conjugal după ceva timp iar poliția deseori nu a întreprins nici o măsură pentru a-l îndepărta (vedeți la moment paragrafele 13,16,19,20,27,32,33 de mai sus).

72. De asemenea, Curtea menționează momentul când prima reclamantă a cerut asistența organului de poliție, reamintindu-i ofițerului de poliție că. I.M. era obligat de a părăsi domiciliul conjugal, conform ordinului de protecție emis anterior. Însă ofițerul de poliție nu a întreprins nici o măsură pentru a-l îndepărta pe I.M. de domiciliu, astfel prevenind riscul unei violențe ulterioare (vedeți paragraful 19 mai sus). Mai mult decât atât, unul din cele mai serioase momente de violență a fost cel din 18 mai 2012 imediat după ce ofițerii de poliție au părăsit domiciliul și se aflau prin apropiere (vedeți paragraful 33). Din acest incident rezultă atât leziuni serioase ale primei reclamante cât și atitudinea nepăsătoare a lui I.M. în adresa măsurilor întreprinse de poliție cum ar fi discuțiile informative preventive sau interzicerea apropierii acestuia de reclamanți. Cu toate acestea, durata adoptării unor acțiuni mai decisive în adresa lui I.M. de către autorități a luat mai mult de două luni (arestul acestuia în data de 23 iulie 2012 la solicitarea reclamantei, vedeți paragraful 37 mai sus). Această inoperativitate a permis lui I.M. să comită un act de violență, ce putea fi prevenit, în data de 15 iulie 2012 (vedeți paragraful 36 mai sus).

73. Este evident că în pofida numeroaselor plângeri și ordine de protecție emise, autoritățile au făcut prea puțin pentru a asigura protecția efectivă a reclamanților de la riscul constant de violență, care era clar după orice incident de maltratare și încălcare a ordinului de protecție (vedeți *Eremia*, citat mai sus, §59). Amenda aplicată pentru încălcarea ordinului de protecție (vedeți paragraful 26 mai sus) și discuțiile preventive cu I.M. nu au avut nici o consecință pentru comportamentul acestuia. Chiar mai mult, este frapant emiterea unui ordin de protecție în adresa lui I.M. de către autorități, considerând violența domestică repetată în adresa reclamanților din partea

acestui. Acest ordin obligase prima reclamantă să părăsească domiciliul, după care a permis învinuirea acesteia de a provoca violența în adresa ei prin greșeala acesteia de a nu fi părăsit domiciliul (vedeți paragraful 34 mai sus).

74. Cele spuse mai sus sunt suficiente pentru Curte pentru a deduce că autoritățile nu și-au îndeplinit corect obligația pozitivă de a preveni pericolul real și imediat al violenței domestice în adresa reclamanților. Astfel, Curtea afirmă că există o încălcare a Articolului 3 din Convenție în acest caz.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 14 DIN CONVENȚIE INTERPRETAT ÎN COROBORARE CU ARTICOLUL 3 DIN PREZENTA CONVENȚIE

75. Prima reclamantă s-a plâns de asemenea în temeiul articolului 14 a Convenției coroborat cu Articolele 3 și 8 că autoritățile statului nu au aplicat legislația corespunzătoare care vizează protecției de violență domestică, din cauza ideilor preconcepute despre rolul femeii în familie.

76. Curtea decide să examineze plângerea în temeiul Articolului 14 a Convenției interpretat în coroborare cu Articolul 3 din Convenție, cealaltă plângere fiind absorbită de cea examinată mai jos.

Articolul 14 are conținutul următor:

“Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

A. Admisibilitatea

77. Curtea constată că această cerere nu este în mod vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. De asemenea, Curtea notează că această plângere nu este inadmisibilă din alte motive. Astfel plângerea trebuie să fie considerată admisibilă.

B. În fond

78. Prima reclamantă susține că aceasta a fost discriminată în funcție de sex, considerând că majoritatea victimelor violenței domestice sunt femeile. Autoritățile naționale au tolerat o astfel de violență și în acest caz nu au intervenit imediat dar au amânat impunerea respectării ordinelor de protecție, permițând astfel ca acestea să fie încălcate. În alte cuvinte, autoritățile naționale au eșuat în luarea măsurilor de precauție necesare pentru protecția reclamantei de la violența domestică. Mai mult ca atât, reclamanta a fost victimizată de către numeroase autorități, învinuind-o parțial de violența pe care aceasta a suferit-o.

79. Guvernul susține că nu a existat un tratament discriminatoriu din partea autorităților în acest caz. Contrar cazului *Opuz* (citat mai sus), autoritățile nu au fost inactice în ceea ce ține de luarea în considerație a plângerilor primei reclamante și au luat măsuri rezonabile ca să prevină maltratarea acesteia, ce a condus până la urmă la urmărirea penală a lui I.M.

80. Curtea reamintește că s-a convins deja în trecut de faptul că violența domestică afectează în mare parte femeile, iar atitudinea generală a autorităților locale – cum ar fi tratarea femeilor la secțiile de poliție când denunță violența domestică sau cum ar fi pasivitatea judecătorilor în asigurarea unei protecții efective a victimelor violenței domestice – denotă un context care conduce la violența domestică (vedeți *Volodina*, citat mai sus, § 113). Astfel, eșecul statului în a asigura femeile de la violența domestică le încalcă dreptul la o protecție egală în fața legii, iar această încălcare nu necesită să fie intenționată (vedeți *Opuz*, § 191, și *Eremia*, § 85, ambele citate mai sus).

81. În acest caz, Curtea face referință la concluziile sale (vedeți paragrafele 71 și secvențele în cadrul acestuia) ca să constate că prima reclamantă a suferit acte de violență din partea fostului soț de mai multe ori, iar autoritățile erau perfect conștiente de această situație. Curtea remarcă că prima reclamantă a efectuat plângeri împotriva ofițerilor de poliție, asistenților sociale care nu tratau plângerile sale suficient de serios (luarea notițelor de către ofițeri fără a întreprinde măsuri, refuzul de a oferi ajutor și altele) și care au încercat să o convingă să fie “bună” cu fostul ei soț pentru a menține familia (vedeți paragrafele 16,17,19,20,27,33 și 43 mai sus). Mai mult ca atât, în anumite decizii, judecătorii s-au referit la „imoralitatea acțiunilor victimei care a provocat ofensa” afirmând că prima reclamantă a provocat actele de violență din partea lui I.M. (vedeți paragrafele 48 și 50 mai sus).

82. În opinia Curții, combinația elementelor sus-menționate demonstrează clar că acțiunile autorităților nu au fost doar un simplu eșec sau amânare în lupta împotriva violenței suportate de către prima reclamantă, dar o tolerare a acestei violențe, ceea ce reflectă o atitudine discriminatorie în adresa acesteia drept femeie. În concluziile raportului special al Organizației Națiunilor Unite (ONU) pe tema violenței împotriva femeilor, cauzele și consecințele (pentru mai multe detalii referitor la raportul dat efectuat în Republica Moldova între 4 și 11 iulie 2008, vedeți *Eremia*, citat mai sus §37) confirmă impresia că, în momentul săvârșirii faptelor, autoritățile nu apreciau corect seriozitatea și multiplicarea actelor de violență în Republica Moldova cât și efectul discriminatoriu al acestora la adresa femeilor.

83. Prin urmare, Curtea afirmă că există o încălcare a Articolului 14 interpretat în coroborare cu Articolul 3 din prezenta Convenție în favoarea primei reclamante.

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 13 DIN CONVENȚIE

84. Curtea se întreabă din oficiu dacă circumstanțele cazului prezintă o încălcare a Articolului 13 din Convenție. Curtea constată că reclamantii nu au depus nici o plângere în temeiul acestei dispoziții sau să depună orice observație în acest sens.

85. Examinând faptele acestui caz, Curtea consideră inutil să abordeze problema sau să o trateze mai departe (vedeți *Radomilja și alții v. Croația* [GC], numărul [37685/10](#) și [22768/12](#), §§ 131 și secvențele corespunzătoare, 20 martie 2018, și *T.M. și C.M. v. Republica Moldova*, citat mai sus, § 52).

IV. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 17 DIN CONVENȚIE

86. În cele din urmă, reclamantii s-au plâns în temeiul Articolului 17 din Convenție din motiv că eșecul autorităților de a limita comportamentul violent al lui I.M. i-a permis acestuia să continue să le încalce drepturile acestora fiind nepedepsit, drept consecință distrugând drepturile reclamantilor ce rezultă din Convenție.

Articolul 17 are conținutul următor:

“Nicio dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție.”

87. Examinând faptele expuse în acest caz, Curtea consideră că plângerea este nefondată. Astfel, această parte din cerere trebuie respinsă ca fiind vădit nefondată, în sensul Articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENTIE

88. Articolul 41 din Convenție dispune:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

89. Reclamantii solicită, ambii, câte 20 000 euro (EUR) pentru compensarea prejudiciului moral. Aceștia justifică cererea făcând referință la perioada lungă (2011-2016, cu întrerupere în timp ce I.M. se afla în

HOTĂRÂRE MUNTEANU v. REPUBLICA MOLDOVA

închisoare) în care aceștia au suferit sistematic acte de violență domestică, fără nici o protecție din partea autorităților în acest sens.

90. Curtea constată că în termenul limită stabilit de către grefă, reprezentantul reclamanților nu a reușit să depună nici o cerere pentru o satisfacție echitabilă. Mai mult ca atât, aceasta nu ceruse o extindere a termenului limită și nu a motivat nerealizarea acestei revendicări. Cererile ulterioare fiind nesolicitate și tardive nu au fost acceptate pentru dosar și nu necesită examinate.

91. Astfel, Curtea nu dă curs acestei cereri (vedeți, pentru moment, *Siredzhuk v. Ucraina*, numărul [16901/03](#), § 96, 21 ianuarie 2016 și *Balakin v. Republica Moldova*, numărul [5947/11](#), § 26, 26 ianuarie 2016).

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE

1. *Declară* plângerea în baza Articolului 17 din Convenție inadmisibilă și admisibilă pentru restul plângerilor;
2. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea Articolului 3 din Convenție în ceea ce privește ambii reclamanți;
3. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea Articolului 14 din Convenție, în coroborare cu Articolul 3 din Convenție;
4. Respinge cererea reclamanților referitor la satisfacția echitabilă.

Redactată în engleză și notificată în scris la 26 mai 2020, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 din regulamentul Curții Europene a Drepturilor Omului.

Stanley Naismith

Robert Spano

Grefier al Secției

Președinte